

VÄINÄMÖINEN

III. SUOMEN DEEVA

23.

Suomen kansan henkeä ja tehtävää – sen tulevaisuutta silmälläpitäen – kuvasin seuraavin sanoin aikakauslehdessä „Omatunto” vuonna 1906:

... Mitä erityisesti Suomen kansaan tulee, riippuu senkin vastainen kohtalo juuri siitä, millä tavalla se ratkaisee kulttuurikysymyksen. Kohtalon käsi on nyt johtanut kansamme semmoisen taipaleen alkuun, jota sen on kulkeminen omin päin. Sillä on nyt suuremmat mahdollisuudet kehittymään ja sivistymään kuin mitä sillä historian tuntemina aikoina on ollut. Millä lailla on Suomen kansa käyttävä tätä tilaisuutta hyväkseen? Onko se vain kulkeva muiden neuvojen mukaan, vai onko se itseensä uskaltava? Oireet toistaiseksi näyttävät, ettei se peräti ole kadottanut aito pakanallista itseluottamuksen hyvettä.

Voisimmeko nyt teosofiselta kannalta sanoa jotakin Suomen kansan tulevaisuudesta? Katsokaamme.

Suomalainen kansallinen kulttuuri on toteutettavissa siinä määrin, kuin Suomen kansan yksilöllinen, omintakeinen henki pääsee läpi tunkemaan koko sen personallisen elämän näkyväisessä maailmassa. Tämä on selvää, mutta onko meillä aavistusta siitä, minkälainen Suomen kansan omintakeinen, yksilöllinen henki on?

Epäilemättä, vastaamme tähän. Sen asian selvittämiseksi on jo tehty työtä pitkin viime vuosisataa. On tutkittu kansan historiaa, on keräilty kansan runoja ja lauluja; Kalevala on tehnyt meille tutuiksi kansan muinaisen sivistyksen sankarit, ja nykyiset kansankirjailijat ovat kuvailleet, mitä tunteita tänä päivänä liikkuu kansan povessa. Eikö tämä kaikki ole kuvastanut meille Suomen kansan henkeä? Emmekö tämän nojalla osaa aavistaa, mistä kansan sydän on täynnä? Sitä kuusta kuuleminen, jonka juurella asunto.

Suomen kansa on rauhallisen työskentelyn ja mietiskelyn kansa. Sen tajuinen sieluelämä on tunteiden ja korkeamman, filosofisen ja uskonnollisen, järjen tasolla. Sen sydän on heltyvä, sen ymmärrys janoo viisautta. Ei se kunnioita ulkonaisia etuja niin paljon kuin sisäisiä hengen ominaisuuksia. Sen sankareita ovat tietäjät ja laulajat, sen suurmiehiä sanallaan luojat.

Suomen kansa on maata viljelevä ja luonnon helmassa elävä kansa. Ei se rakasta suurkaupunkien ylen ahkeralta näyttävää, umpimähkäistä ahertamista, vaan sen toiminta on oleva tyystin harkittua, vapaasti valittua ja järkevää. Ei se ymmärrä yleistä ulkonaista komeutta, vaan sen yhteiskunnallinen ihanne on hiljainen perhe-elämä: vieraanvaraiset kodit, ystävällinen seurustelu, lukuisat kokoukset, suuret laulu- ja kansanjuhlat, joissa vakavuus ja leikillisuus käyvät käsi kädessä.

Suomen kansan kansallinen sivistys on oleva henkistä kulttuuria. Ei tämä kansa kaipaa rikkautta eikä maallista valtaa, vaan sen kaiho on tietoon ja taitoon ja viisauden kunniaan. Ei se rakasta tiedettä kalliina korutavarana, vaan syntyjen syvien tutkijana. Ei se tahdo yliopistoillaan ylpeillä maailman silmissä, vaan se tahtoo niistä oppia. Ei se kirkoillaan tahdo komeilla jumalan edessä, vaan se tahtoo, että niistä leviäisi väärentämättömän totuuden puhdas valo. Ei se papistoa tahdo palvella ulkonaisena järjestönä, vaan se korottaa viisaansa ja tietäjänsä papeiksi. Suomen kovaa kokenut kansa on todellisuuksien kansa. Se tahtoo rakentaa majansa kalliolle, ei vierivälle sannalle.

Jo kangastaa mieleemme, minkälainen on oleva Väinön kansan tulevaisuus: valtio, jota viisauts johtaa, yhteiskunta, joka tasa-arvoiselle oikeudelle perustuu, perhe-elämä, jossa rakkaus vallitsee. Jumalalta se rukoilee takaisin vanhat tietäjänsä. Taas astuvat Väinämöinen, Ilmarinen ja muut sen keskuuteen oloja järjestämään. Eivät he enää pelkää entistä voittajaansa. Se Kristus, jonka edeltä he pakenivat, oli valepukuinen sortaja. Nyt he ovat oppineet häntä tuntemaan oikeassa muodossaan, nyt he tervehtivät häntä veljenään ja ryhtyvät kaikki yhdessä uutta Suomea rakentamaan.

Oi koittakoon pian se päivä, jolloin ei Suomessa sortoa ole, jolloin ei köyhyyttä ole eikä rikkautta! Maa on kaikkien omana ja ahkerat kädet sitä viljelevät. Loistossa ja komeudessa ei elä kukaan, mutta ei liioin puutteessa ja siivottomuudessa. Valoa ja ilmaa on kaikissa kodeissa, puhtaus ja kauneus on ulkonaisen elämän tunnussana. Suurissa laulujuhliissaan esiintyy kansa vaihtelevan värisissä kansallispuvuissaan, jokapäiväisissä askareissaan yksinkertaisissa, mutta iloisissa pukimissaan. Tyytyväisyys ja reippaus loistaa nuorten kasvoista, vanhojen rypyistä hymyilee viisaus. Säännöllinen työ, kohtuullinen ja maukas ravinto, terveydelliset olosuhteet ovat murtaneet tautien vallan. Kuolemakin odottaa epäröiden ja lähenee vasta vanhusta hiljaisiin askelin.

Oi koittakoon pian se päivä, jolloin Suomessa ei valhetta ole, ei rakkauden puutetta eikä vihaa! Kirkot ovat edelleenkin kirkkoja, mutta jumalanpalvelus ei ole enää sortaja-jumalan lepyttämistä. Nyt niissä kaikuu ylistyslauluja elämän antajalle, ilon ja kauneuden luojalle, ja niiden saarnastuoleista kuuluu kauas peittämättömän totuuden sana. Ikuista helvettiä ei ole, tarpeettoman murheen ja surun syytä ei ole, nyt uskotaan hyvän valtaherruuteen. Lahkolaiskiistat ja puolueriidat ovat hävinneet muinaismuistojen joukkoon, nyt kilpaillaan vain tosi tiedossa ja taidossa. Uskonnollisuus ei ole ulkokultaisuutta eikä pyhyys tyhjää puhetta, sillä kaikki pyrkivät hyveissä kehittymään. Rehellisyys, vilpittömyys, rakkaus, suvaitsevaisuus, lempeys, uljas nöyryys ja ahkeruus, kas siinä hyveitä, joiden alttarille jokaista kansalaista opetetaan uhraamaan ajatuksiaan joka päivä.

Oi koittakoon pian se päivä, jolloin Suomi on nouseva henkiseen suuruuteensa! Päivä, jolloin Suomi pudistaa päältänsä kaikki näkymättömät kahleet, vieraat ja omansa! Päivä, jolloin se kohoaa ajan aalloista kirkkaana ja luomiskykyisenä kuin muinoinen Ilmatar! Mutta koska se päivä koittaa?

Kuulkaamme, mitä viisaus sanoo: kansa on kuin yksilö. Sivistyneet edustavat ymmärrystä, eri puolueet, eri ryhmät, eri luokat edustavat eri himoja ja haluja ja taipumuksia. Syvät rivit ovat sydämenä, ja sydämen takaa kuiskaa näkymätön henki.

Kansa kehittyy kuin yksilö. Ymmärryksen täytyy etsiä, himojen täytyy luopua, sydämen täytyy tahtoa ja tuntea; ja koko ihminen on oleva kuuliainen hengen äänelle. Niin kansassakin sivistyneiden täytyy etsiä suurten elämänskysymysten ratkaisua, koko kansan yleistä onnea, puolueiden ja luokkien ja seurojen on luovuttava etuoikeuksistaan ja rikkauksistaan ja omista tarkotusperistään, syvien rivien täytyy palavin sydämin tahtoa parannusta ja pelastusta, ja koko kansan on kuultava niiden ääntä, jotka osaavat sille tulkita, mitä sen hengessä piilee.

Kas semmoinen on kansallinen kulttuurin ohjelma. Taivaisia se tavoittelee, mahdoton se on toteuttaa! Se on haaveilijan ohjelma.

Olkoon, mutta se on myös viisauden. Kehityksen tie on kaita, niin yksilön kuin kansan. On vain olemassa yksi keino nousta henkiseen suuruuteen ja luoda kuolematonta sivistystä!

24.

Suomen kansallishaltiaa koetin ensi kerran julkisesti kuvata esitelmässäni Tukholman europalaisessa teosofisessa kongressissa kesäkuulla 1913. Puheeni herätti silmännähtävää ihastusta ulkomaalaisissa kuulijoissani; muuankin ruotsalainen vanhus vakuutti kyyneliin hetyneenä, että „nyt vasta hän tiesi, mitä isänmaanrakkaus on”; monet englantilaiset y.m. vieraiden maiden kansalaiset selittivät ihmetellen, että tunsivat selvästi tajunneensa puheen sisällön, vaikkeivät sanoja ymmärtäneet. Samasta aiheesta – „Suomen deevan tehtävä” – pidin heti jälkeenpäin pari esitelmää Suomen teosofisilla kesäkurseilla 1913, ja ovat nämä esitelmät olleet julkaistuina kirjassa „Suomen kansallishaltia”. Koska tätä kirjaa ei enää ole kaupan, painatan tähän ne kohdat, joissa psykologisesti yritin kuvailla deevamme luonnetta ja jotka erikoisesti herättivät ulkomaalaisten huomiota.

25.

Kun ajattelen meidän kansallishenkeämme, jaloa deeva-auttajaamme, silloin ajatukseni itsestään pysähtyvät, kieleni mykistyy enkä osaa sanoin kuvata, mitä sisässäni näen ja tunnen. Ainakin sen kuvaaminen käy ylen saamattomaksi, sillä ajatelkaa: onhan kysymyksessä olento, jonka elämä on verrattoman paljon korkeammalla tavallista persoonallista elämää. Mieleeni muistuvat Paavalin sanat: „vaikka osaisin puhua enkelin kielellä, niin se olisi vain kuin helisevä kulkunen, jollei olisi rakkautta.” Mutta samalla tekee mieleni lisätä: „kun on rakkautta, silloin kyllä soisi, että osaisi puhua enkelin kielellä.” Ja kun kysyn itseltäni, millä tavalla voisin kuvata muutamia piirteitä tuosta loistavasta ihanasta Olennosta, joka on monen lukon ja monen verhon takana, niin en löydä muuta keinoa kuin turvautua suuren Mestarin sanoihin. Jeesuksen vuorisäärnassa on muutamia lauseita, hänen „autuudenjulistuksensa”, jotka johtuvat mieleeni, kun ajattelen meidän deevaamme.

Kuten muistanette, kuuluvat ensimmäiset neljä autuudenjulistusta Matteuksen 5 luvussa: „Autuaat ovat hengessä köyhät, sillä heidän on taivasten valtakunta. Autuaat ovat murheelliset, sillä he saavat lohduksen. Autuaat ovat siveät, sillä he saavat periä maan. Autuaat ovat ne, jotka isoovat ja janoovat vanhurskautta, sillä he ravitaan.” Nämä neljä lausetta kuvaavat minulle Suomen deevan luonnetta ja laatua.

26.

Jos otamme ensimmäisen lauseen: „Autuaat ovat hengessä köyhät” tai Luukkaan antamassa muodossa: „Autuaat ovat köyhät”, niin se sopii kummassakin muodossa. Luukaan muodossa se merkitsee meidän deevamme suhteen, että hän ei ihaile ulkonaista komeutta, ei rikkautta eikä valtaa, vaan tietää, että hänen taivaan valtakuntansa ja autuutensa on köyhyudessa – ei köyhyudessa tietenkään merkityksessä puutetta, vaivaisuutta, kurjuutta, vaan siinä merkityksessä, että hän ei tahdo ulkonaista valtaa ja loistoa maailman silmissä. Hän ei tahdo kilpailla suurilla rikkauksilla, ei ylellisellä elämällä eikä ulkonaisessa vallassa muiden kansojen kanssa. Ei ensinkään mitään sellaista meidän deevamme tavoittele. Se on hänelle kuin kauhistus. Hänen taivaanvaltakuntansa on siinä, että muut kansat pitävät häntä vaikkapa köyhänä, sillä hänelle ominaista on yksinkertaisuuden kauneus.

Tästä deevamme sisäisestä olemuksesta näkyy myös piirre kansamme yksilöissä, sillä ne suomalaiset, joissa Suomen kansan henki on vähänkin elävä, eivät saata ihailua ulkonaista loistoa ja ylellisyyttä. Eivät dollari-miljonäärit saavuttaisi ihailua meidän maassamme. Amerikassa kansan oma pyrkimys on kutsunut esiin noita ihmeen rikkaita ihmisiä, joita tietysti saatamme kunnioittaa, koska he rikkauksiensa kokoomisessa ovat panneet liikkeelle suunnatonta tarmoa ja työkykyä. Mutta meidän maahamme he eivät sopisi. Kummastellen kansamme katselisi miljonääreihin ylellistä tuhlausta ja kyselisi kummissaan: mihin tuo liiallinen loisto tarvitaan? mitä se merkitsee?

Jos taas otamme raamatun lauseen semmoisena kuin se on Matteuksella: „Autuaat ovat hengessä köyhät”, niin se kauniisti kuvaa deevamme todellista ja syvää tiedonjanoa. Meidän kansallishaltiamme on nöyrä, sillä hän näkee, kuinka paljon enemmän suuret jumalat voivat tietää, kuinka paljon enemmän viisautta ja todellista salaista mahtia ja taitoa heillä voi olla. Meidän deevamme tuntee, ettei hänellä ole niin paljon viisautta kuin viisautta voisi olla, hän tuntee, että vielä on okkultista tietoa maailmassa äärettömän paljon. Hän siihen tahtoo pyrkiä, sitä janoo ja tavoittelee.

Ja jos ajattelemme Suomen kansan yksilöitä, huomaamme, että niissäkin elää sama tiedonhalu, sama jano viisauteen. Tämä tietysti ei pukeudu samaan muotoon kuin deevalla. Eivät läheskään kaikki kansamme yksilöt tavoittele salaista tietoa ja viisautta, mutta epäilemättä he tavoittelevat oppia ja sivistystä. Muutamissa yksilöissä elää pyrkimys suorastaan salaiseen tietoon, mutta yleisesti koko kansamme harrastaa tiedon kokoomista kaikkialta, mistä sitä suinkin on saatavissa. Aina on poikkeuksia, olihan yksilöitä, jotka koettivat vastustaa esim. kansakouluja ja kansanopistoja, mutta niitä ei tarvitse nyt ottaa lukuun. Ajatelkaamme vain, mitä todella on saavutettu – ajatelkaamme, että kansamme on ensimmäisiä Euroopan kansoja lukutaidossa, ja ajatelkaamme, kuinka laajalle kansakouluja ja muita opistoja on levinyt ympäri maan ja kuinka paljon sivistysriientoja harrastetaan.

Ajatelkaamme vielä, että on paljon yksilöitä kansassamme, jotka suurilla ponnistuksilla ja vaivoilla ja kieltämyksellä ovat omin päin hankkineet itselleen sivistystä. Ei heistä kaikista tulee suuria valoja, eivät he kohoa kaikki professoreiksi, kuten joku Elias Lönnrot, mutta me näemme, kuinka he suorastaan tiedon janosta hankkivat itselleen sivistystä ja nostavat itsensä ihmisiksi. He voivat olla yksinkertaisia maanisäntiä, työmiehiä tai torppareita, mutta ovat hiljaisuudessa koonneet itselleen oppia ja nauttivat itse siitä. Näitä on meidän maassamme epäilemättä suhteellisesti enemmän kuin muissa Euroopan maissa. Minäkin tunnen monta tällaista yksilöä, jotka unen ja ruuan ja vaatteiden kustannuksella ovat koonneet itselleen kirjatietoja. Ja matkoilla kun käy Pohjolassa, vaikkapa Lapissa saakka, tapaa joskus silloin tällöin miehen tai naisen, joka on hankkinut itselleen miltei eurooppalaisen tietosivistyksen.

Deevamme sisäinen tiedonjano ilmenee täten jo kansassamme ja meidän tehtäväksemme jää saattaa se itsetietoiseksi yleispiirteeksi.

27.

Siirtykäämme Jeesuksen toiseen autuudenjulistukseen: „Autuaat ovat murheelliset”. Meidän deevamme on hengessään murheellinen, sillä hän on ottanut päällensä pitkän kärsimyksen ja pitkän kärsivällisyyden historiakauden. Koko tällä ajalla on hänen elämänsä ollut puhtaasti sisäistä laatua. Hän ei ole saanut iloita mistään persoonallisesta saavutuksesta kansansa välityksellä vaan on vapaaehtoisesti pukeutunut suruharsoon, ja niin kauankuin suruharso hänen kasvojaan peittää, hän odottaa ja on kärsivällinen. Mutta sisäisesti hän riemuitsee näkemyksistänsä, joita hänellä on ja jotka lupaavat hänen kansalleen ihanaa tulevaisuutta. Monen monen vuosisadan aikana on hänen elämänsä ollut ulkonaisesti murheellinen, mutta sisässään kärsivällistä ja riemukasta, tietäessään, että hän on „saapa lohdutuksen”.

Ja jos ajattelemme kansaamme, huomaamme, että siinä ilmenee tämäkin piirre, sillä alakuloisuus ja kaihomielisyys on ominaispiirre kansassamme. Itse Suomen kieli taipuu helpommin surumielisyyteen ja vienouteen kuin teräviin, iloisiin iskuihin. Soitossamme ja lauluissamme ennen kaikkea ilmenee tämä kansallisdeevamme sisäinen murheellinen mieliala. Suomalainen soitto on tunnettu sekä runollisesta viehkeydestään ja pehmeystään että jylhästä epätoivon tuskastaan, joka ulkomaalaisen korvia lumoo. Niinpä äsken Tukholmassa Merikannon sävellystä „Kuoleman kunniaksi” kuunneltiin aivan haltioissaan. Ulkomaalaiset vakuuttivat yhdellä suulla, etteivät olleet ennen kuulleet mitään niin ihmeellisen viehättävää ja syvää. Se heidän mielestään avasi kuin uuden maailman, ja Mrs. Besant lukee nyt Merikannonkin „musiikin uusien miesten” joukkoon (katso elokuun „Theosophistia” v. 1913).

28.

Seuraa sitten kolmas autuuden julistus: „Autuaat ovat siveät, sillä he saavat periä maan.” Tämä sana „siveä” kuuluu alkutekstin mukaan oikeastaan „hiljaiset, sävyisät”. He saavat periä maan. Tämäkin on selvä piirre deevamme luonteessa, sillä meidän deevamme on hiljainen ja sävyisä. Sen ymmärsimme jo edellisestä, murhemielisyydestä. Hän ei usko väkivallan voimaan, hän uskoo ainoastaan odotukseen ja kärsivällisyyteen. Hän tietää, että se ihminen, joka osaa tahtoa, ajatella, odottaa ja kärsiä, se „perii maan”, se lopulta voittaa ulkonaisestikin. Tässä fyysisessä elämässä ei jää lopullisesti voitolle se, joka käyttää väkivaltaa ja käy tietään rumpujen päristessä ja joka pyrkii tarttumaan kiinni onnen rattaista, muista välittämättä. Hetkeksi kyllä näyttää siltä kuin hän saavuttaisi, mitä tahtoo, mutta saavutus on ohimenevää laatua. Onnen pyörä kääntyy jälleen, ja ihmisen, joka on siihen tarttunut kiinni, pyörä nostaa ylös, mutta syöksee taas kohta alas. Onnen pyörä on pyörä, johon ei tarttua tarvitse. Viisas vain odottaa, siksi kuin onni tulee. Ja tämä lauseemme on suuren Mestarin

antama lupaus. Autuaat ovat ainoastaan ne, jotka uskovat hengen voimaan eivätkä luota väkivaltaan. Autuaat ovat siinäkin merkityksessä, että saavat periä maan. Heille lopulta tulee myös valta ja voima. Kaikki se, mikä heiltä puuttuu, tulee heille, kun vain uskovat sisäisiin voimiin.

Ja mitä näemme, kun katsomme maailman historiaa? Näemme, että ne kansat, jotka ovat nousseet loistoon ja mahtavuuteen, ovat turvautuneet väkivaltaan. Ehkä sentähden heidän kukoistuksensa on kestänyt vain lyhyen ajan. Mutta jos maailman näyttämöllä esiintyisi kansa, joka ei vastustaisi pahaa väkivallalla eikä miekkaan tarttuisi „uskonsa tueksi”, vaan ainoastaan uskoisi hengen voimiin, niin ehkä se kansa joutuisi monen vainon ja vaivan alaiseksi, mutta ehkä se myös Kristuksen sanojen mukaisesti lopulta perisi maan. Ainakin meidän deevamme on tämän elämänuskon täyttämä. Hän uskoo, että ainoastaan henki se pysyy, ainoastaan henki on todella valtiias.

Ja lukekaamme Kalevalasta, kuinka kansamme muinoin kunnioitti tietäjiä, laulajia, niitä, joilla oli hengen voima. Ja onhan vielä tänä päivänä sama piirre jällellä kansassamme. En tiedä, ovatko kaikki valmiit tunnustamaan tämän, mutta olen vakuutettu siitä, että tämä piirre on suomalaisille ominainen myös persoonallisesti. Kansamme ei ymmärrä järjestettyä sotalaitosta. Suomen kansa voi tietysti suuttua. Ovathan pohjanmaalaiset tunnetut kiivaudesta ja kuumaverisyydestään, voivathan yksityiset kansalaiset tarttua puukkoon ja murhata, mutta jos yksilöt sivuutetaan ja kansaa ajatellaan kokonaisuutena, luulen yhteisenä vakaumuksena olevan, että järjestetty sotalaitos on pahaa. Kun ihmiset kulkevat kuin karja laumassa, puettuina samanlaisiin univormuihin, ja joku sapelia heiluttaen vie heidät ulos järjestelmälliseen murhaamiseen, toisten ihmisten peltojen ja niittyjen hävittämiseen, – niin minä uskon, että Suomen kansa vielä syvemmin kuin muut kansat tätä kauhistuu. Ja kummallinen on kohtalomme tällä hetkellä, koska meillä ei ole mitään sotalaitosta eikä asevelvollisuutta. Ei kenenkään meistä suomalaisista tarvitse tällä hetkellä olla soturi. Kummallinen kohtalon viittaus, joka johtuu syvältä Suomen kansan hengestä! Jos suomalainen tutkii itseään, ihaileeko hän uudenaikaista sotilaskenraalia enemmän kun vanhaa Väinämöistä, joka kanteloa soitti, niin uskon, että yksimielisesti kaikki suomalaiset tutkiessaan itseään vastaisivat; me ihailemme enemmän Väinämöistä. Ja semmoinen on ainakin deevamme luonne.

29.

Siirrymme nyt viimeiseen autuudenjulistukseen: „Autuaat ovat ne, jotka isoovat ja janoovat vanhurskautta, sillä he ravitaan.” Meidän kansallisdeevallamme on syvä kaipaus oikeuteen. Hän tahtoi, että oikeus ja enemmän kuin oikeus, vanhurskaus, veljellisyys, vallitseisi kaikkialla. Hän syvällä sydämessään tuntee sitä, jota kaikki sydämen tietä kulkevat sisässään tuntevat – että pitäisi olla maailmassa oikeutta ja veljellisyyttä, että suuren elämän lain pitäisi vallita kaikkialla sekä luonnossa että näkymättömissä maailmoissa. Korkeissa hengen maailmoissa veljeyden laki aina vallitsee. Mutta hengessään ja mielessään toimintahaluinen deevamme soisi tuon sisäisissä maailmoissa vaikuttavan vanhurskauden hallitsevan myös kolminaismaailmaa.

Entä kuinka lienee? Eikö syvällä jokaisessa suomalaisessa elä vanhurskauden kaiho? Hän tahtoi nähdä onnea maailmassa, hän tahtoi nähdä ihmiset tässä maassa veljellisinä. Tietysti suomalaisissa ilmenee paljon raakuuttakin. Tämä johtuu siitä, että meillä ei ole ollut tilaisuutta saada niin paljon ulkonaista sivistystä kuin muut kansat eikä niin pitkän historiallisen ajan kuluessa. Ulkonainen sivistys on meillä nuorta, mutta raakuuskin osoittaa, että suomalaisissa on vanhurskauden jano, sillä raakuudessa piilee ankara itsekritiikki ja ankara pahan arvostelu. Kuten sanottu, me suomalaiset emme ymmärtäisi miljonääriä, joka asuisi marmoripalatsissa ja söisi kulturalautaselta ja tulisi hulluksi miettiessään, miten hän rahojaan tuhlaisi. Suomalainen soisi, että olot tässä näkyväisessä maailmassa olisivat sellaiset, että ne tyydyttäisivät kaikkien oikeustajuntaa. Ei tarvitseisi olla suurta eroa ihmisten ulkonaisten olojen välillä. Suomalainen mielellään näkisi, että veljeys silläkin tavalla toteutuisi maailmassa, ettei kenenkään tarvitseisi hävetä ryysyjään eikä kenenkään, jos hän on

hienosieluinen ihminen, tarvitseisi hävetä hienoa pukuaan, vaan että yksilöiden ulkonaisessa elämässä olisi vähemmän eroavaisuutta.

Deevassamme on monenlaisia luonteen syvyyksiä, monia piirteitä, joita vielä voisimme kuvata, ja jos kieleemme taitaisi puhua enkelien kielellä, niin kyllä löytäisimme sanoja ja kuvauksia. Mutta näilläkin heikoilla ja vaillinaisilla viittauksilla olen tahtonut paljastaa vähän siitä, mitä hengessäni olen nähnyt Suomen deevasta.

PEKKA ERVAST

(Ruusu-Risti 1921 Huhtikuu N:o 4, s. 228-238)